

2013. gadā institūta darbinieki gan projektu ietvaros, gan ārpus tiem ir publicējuši četrus monogrāfiskus izdevumus (A. Jansone, Ē. Jēkabsons, A. Karlsona, D. Svarāne), vienu dokumentu krājumu (sast. Ē. Jēkabsons, V. Ščerbinskis) un vienu elektronisku rakstu krājumu. Divi arheologu raksti publicēti Web of Science vai SCOPUS datubāzēs iekļautajos izdevumos, bet 10 raksti izdoti citās starptautiskās datubāzēs (ERIH un EBSCO) iekļautajos zinātniskajos izdevumos. Jāatzīmē, ka arī “Latvijas Vēstures Institūta Žurnālā” publicētie zinātniskie oriģinālraksti ir iekļauti EBSCO datubāzē (daudznozaru e-grāmatu, e-žurnālu un citu e-resursu datubāze). Bez tam LU LVI vēsturnieki ir publicējuši 45 rakstus dažādos citos zinātniskos izdevumos, 12 referātu tēzes, 7 recenzijas un grāmatu apskatus, kā arī vairāk nekā 40 populārzinātnisku rakstu, nolasiņģuši vairāk nekā 40 referātu dažādās zinātniskās konferencēs Latvijā un ārvalstīs.

Tāds ir kopējais LU Latvijas vēstures institūta darbinieku devums Latvijas vēstures un kultūras vēstures izpētē, par ko 2013. gadā saņemtas arī dažas atzinības. Etnogrāfe Aija Jansone saņēma Latvijas Kultūras ministrijas un Latvijas Nacionālā kultūras centra pateicību XXV Dziesmu un XV Deju svētkos “Pateicība par veikumu Dziesmu un Deju svētku tradīciju stiprināšanā”. Savukārt arheoloģei Antonijai Vilcānei piešķirts Kultūras mantojuma gada balvas 2013 Atzinības raksts par ieguldījumu kultūras mantojuma izpētē, bet Ilgai Zagorskai – Latvijas Zinātņu akadēmijas Diploms par Latvijas vissenākās apdzīvotības (paleolītā) pētījumu.

Viktorija Bebre

PIRMĀ BALTĪJAS STUDENTU KONFERENCE TARTU 2013. GADA 27. UN 28. SEPTEMBRĪ

2013. gada 27. un 28. septembrī Tartu Universitātē (turpmāk: TU) pulcējās studenti un mācībspēki no trim Baltijas valstīm, lai piedalītos TU Valodu centra sadarbībā ar Latviešu valodas aģentūru un Lietuvas Izglītības un zinātnes ministriju rīkotajā Pirmajā Baltijas studentu konferencē. Pirmsākumi šim notikumam rodami TU Valodu centra ierosinātajās Baltijas studentu dienās, kurās piedalījās studenti no TU, Latvijas Universitātes (turpmāk: LU) un Viļņas Universitātes (turpmāk: VU). Baltijas studentu dienas notikušas arī Rīgā un Viļņā. Studentiem, kuri apgūst citu Baltijas valstu valodu un kultūru, šie pasākumi snieģuši iespēju dalīties savā pētnieciskā darba pieredzē.

Konferences norises laiks nebija nejaušs, tas sakrita ar Eiropas valodu dienas atzīmēšanu un Lietuvas prezidentūru Eiropas Savienības Padomē. Konferences atklāšanā uzrunas teica TU rektors prof. Volli Kalms (*Volli Kalm*), Lietuvas Republikas vēstnieks Igaunijas Republikā Neils Tankevičs (*Neilas Tankevičius*), Latvijas Republikas Diplomātiskās pārstāvniecības Igaunijas Republikā vadītāja padomniece Zenta Ļaksa, Igaunijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts valodas politikas departamenta vadītāja Pireta Kertnere (*Piret Kärtner*), Tartu pilsētas mērs Urmass Krūse (*Urmass Kruuse*), TU Valodu centra tā brīža vadītāja Tina Katela (*Tiina Kattel*).

Konferences darbs bija organizēts četrās sesijās, katrā vienlaikus notika četras sekcijas – “Literatūra”, “Māksla, folklorā un etnogrāfija”, “Lingvistika”, “Vēsture, kultūra, sabiedrība”. Otrajā pasākuma norises dienā literatūras tematiku konferencē nomainīja tēma “Mediji”. Programmas sastādītāji bija parūpējušies, lai starp referātiem konferences dalībniekiem pietiktu laika nokļūt citas sekcijas norises vietā un noklausīties interesējošo ziņojumu. Referātu prezentācija notika angļu, igauņu, latviešu un lietuviešu valodā, konferences rīkotāju prasība – vizuālajam materiālam jābūt angļu valodā. Pirmajā Baltijas studentu konferencē piedalījās dažādiem studiju līmeņiem piederīgi studenti (bakalauri, maģistri, doktori), atšķirīgs bija arī ziņojumu kvalitātes līmenis. Patikami pārsteidza studentu pētnieciskās intereses. Tālāk sniegts neliels ieskats tēmu daudzveidībā, kas bija pārstāvētas sekcijās “Māksla, folklorā un etnogrāfija” un “Vēsture, kultūra, sabiedrība”: “Baltijas virtuve: skats no iekšpuses un ārpusē” (Zane Ļuļe, LU), “Šokolādes stāsts. “Laimas” zīmola nozīme latviešu kultūrā” (Agņeška Smaževska (*Agnieszka Smarzewska*), Varšavas Universitāte), “Kultūras procesi mūsdienu Latvijā kā refleksija uz Kultūras kanona izveidošanu” (Aive Mandela (*Aive Mandel*), TU), “Mākslas tendences Latvijā, Lietuvā un Igaunijā: 1918–1940” (Zoja Petrošūte (*Zoja Petrošiūtė*), VU), “Tērbatas personālisma skolas ietekme uz Latvijas intelektuālo domu” (Andris Hiršs, LU), “Lietuviešu un latviešu tautas dziesmas: kopīgais un atšķirīgais” (Egidija Mačulīte (*Egidija Mačiulytė*), VU, LU), “Nacionālo muzeju nozīme kultūras vēsturē. Lietuvas un Igaunijas nacionālo muzeju salīdzinājums” (Dovids Pabarčs (*Dovydas Pabarčius*), VU), “Latviešu sievietes Igaunijā: etniskā identitāte un akulturācija” (Ilze Zagorska, TU), “Funkcionāls skatījums uz pilsoniskajām sabiedrībām postkomunistiskajā telpā: diskutējamas aktivitātes un interneta aktivisms” (Vībke Drūs (*Wiebke Drews*), Londonas Universitātes Koledža, TU).

Konferences darba kārtībā ietilpa trīs plenārsēdes, kurās uzstājās LU profesors Andrejs Veisbergs, TU profesore Birute Klāsa-Lange (*Birute*

Klaas-Lang) un Eiropas Parlamenta deputāts profesors Leonids Donskis (*Leonidas Donskis*). A. Veisberga priekšlasījuma tēma bija “Tulkojuma/tulka loma identitātes modernizēšanā (Baltijas valodas, literatūra un pašizpaušme)”. Tajā referents akcentēja tulkojuma nozīmīgo lomu triju Baltijas valstu valodu attīstībā. Uzskaitot būtiskākos tulkotos darbus un tulkotājus no 16. gs. līdz mūsdienām, ziņojuma autors atklāja, kādā paradoksālā veidā tulkotāji, kas nereti vēlāk kļuvuši par atzīstamiem literātiem, ir izveidojuši, mainījuši un iedvesmojuši spēcīgu identitāti, kuras balsts ir dzimtā valoda.

Plenārsēdes ziņojumā “Valodas politika, lingvistiskā ainava un ilgtspēja daļēji mazās (*semi small*) valsts valodās” B. Klāsa-Lange, par metodoloģisko pamatu izmantojot valodas politikas etnogrāfiju, analizēja valodas politiku trijās Baltijas valstīs. Referente sniedza pārskatu par valsts noteikumiem un stratēģiskajiem dokumentiem Igaunijā, Latvijā un Lietuvā, kas nosaka valsts valodas situāciju augstākajā izglītībā un zinātnē. B. Klāsa-Lange uzsvēra, ka mūsdienu globālo izaicinājumu priekšā, kur viena no prasībām ir daudzvalodība, svarīgākais stratēģiskais mērķis ir līdzsvara saglabāšana starp valsts valodas lietojuma uzturēšanu visās valodas lietojuma jomās un daudzvalodības attīstīšanu darbavietās, t.sk. augstākās izglītības iestādēs, kas palielinās mūsu konkurētspēju Eiropā un pasaulē.

Priekšlasījumu “Dažkārt mazāk nozīmē vairāk, jeb kāpēc nepieciešamas Baltijas studijas?” L. Donskis uzsāka ar jautājumu virkni par kopīgo identitāti un Baltijas valstu lomu Eiropā mūsdienās un tuvākajā nākotnē, atzīstot, ka atbildes uz tiem ir tikpat bezjēdzīgas kā to formulējumi. Pēc viņa domām, Baltijas studijām būtu jārod atbildes uz jautājumiem: Vai Baltijas valstu atrašanās starp Austrumu un Rietumu civilizācijām jeb uz robežas starp divām pasaulēm ir atstājušas ietekmi uz to sociālo un politisko esamību? Kāda būs modernās morāles ietekme uz Baltijas valstu politiku un kultūru?

Konferences ietvaros Lietuvas Republikas vēstnieks Igaunijas Republikā rīkoja pieņemšanu TU Vēstures muzeja Baltajā zālē, bet par konferences noslēguma pasākumu uzskatāms “Baltijas dzejas un folkloras vakars”, kurā skanēja jaunākā dzeja un tautas dziesmas igauņu, latviešu un lietuviešu valodā.

Šai iecerei būs turpinājums! Otrā Baltijas studentu konference notiks Rīgā, Latvijas Universitātē, 2014. gada 3. un 4. oktobrī.

Ilze Boldāne